

ОГЛЯД ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В СУЧАСНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПРОЄКТАХ

©2024 СКІБСЬКА К. О., ШЕВЕРДІН О. О.

УДК 339.9
JEL: G38; L94; M14; Q42

Скібська К. О., ШEVERDIN O. O. Огляд практики соціально відповідального інвестування в сучасних енергетичних проєктах

Метою статті є дослідження практики соціально відповідального інвестування в сучасних енергетичних проєктах. У статті наголошено, що глобальна енергетична криза вражає енергетичний сектор і впливає на зміни клімату та навколишнє середовище, що стає дедалі помітнішим. Зроблено огляд різних прикладів практики соціально відповідального інвестування в сучасних енергетичних проєктах на закордонних і вітчизняних підприємствах. Зазначено, що у скрутні часи війни та нестачі електроенергії одним із напрямів відбудови та заощадження коштів може бути використання соціально відповідального інвестування в енергетичні підприємства України. Адже українські енергетичні підприємства працюють в умовах воєнного стану, що обумовлює нестачу персоналу на ринку праці, а також екологічну, матеріальну кризу. Проте це, своєю чергою, сприяє пошуку нових управлінських рішень. У роботі досліджено зарубіжні та вітчизняні підходи до певних елементів соціально відповідального інвестування. Виділено такі принципи механізму соціально відповідального інвестування на підприємстві: цілеспрямованість, вимірюваність, комплексність, поважність, соціальність, етичність. Визначено, що соціально відповідальні інвестиції повинні брати до уваги принципи сталого розвитку, визначивши ті аспекти, які регулюються в Європейській звітності сталого фінансування. Зроблено акцент на тому, що проєкти відновлюваної енергетики є ключем до зменшення вуглецевого сліду, пом'якшення кліматичних змін і забезпечення сталого енергетичного майбутнього. Наголошено, що найефективніший спосіб, в який інвестори можуть позитивно вплинути на навколишнє середовище, є спрямування капіталу в компанії, які впроваджують екологічні практики. Запропоновано імплементувати досвід країн Балтії на енергетичних підприємствах України. Це допоможе зменшити викиди парникових газів і пом'якшити зміну клімату, а також дозволить більше диверсифікувати енергетичні маршрути, зменшивши залежність від викопного палива.

Ключові слова: соціально відповідальне інвестування, екологічно-соціальне управління, джерела відновлювальної енергії, вуглецевий слід.

Табл. 1. Бібл.: 14.

Скібська Катерина Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціоекономіки та управління персоналом, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: skibska@dopomoga.org.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5261-5483>

Researcher ID: <https://researchid.co/skibskakateryna>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57972455800>

ШEVERDIN Oлександр Олександрович – аспірант, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: Sheverdin_alex@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4173-9696>

UDC 339.9
JEL: G38; L94; M14; Q42

Skibska K. O., Sheverdin O. O. An Overview of Socially Responsible Investment Practices in Modern Energy Projects

The aim of the article is to study the practice of socially responsible investment in modern energy projects. The article emphasizes that the global energy crisis is affecting the energy sector and affecting climate change and the environment, which is becoming more and more noticeable. A review of various examples of the practice of socially responsible investment in modern energy projects at foreign and domestic enterprises is made. It is noted that in difficult times of war and lack of electricity, one of the directions of reconstruction and saving money can be the use of socially responsible investment in energy enterprises of Ukraine. After all, Ukrainian energy enterprises operate under martial law, which causes a shortage of personnel in the labor market, as well as an environmental and material crisis. However, this, in turn, contributes to the search for new management solutions. The paper examines foreign and domestic approaches to certain elements of socially responsible investment. The following principles of the mechanism of socially responsible investment in the enterprise are allocated: purposefulness, measurability, comprehensiveness, respectability, sociality, ethicality. It is determined that socially responsible investments should take into account the principles of sustainable development, defining those aspects that are regulated in the European Sustainability Finance Reporting. Emphasis is placed on the consideration that renewable energy projects are the key to reducing the carbon footprint, mitigating climate change and ensuring a sustainable energy future. It is further emphasized that the most effective way in which investors can have a positive impact on the environment is to direct capital to companies that implement environmental practices. It is proposed to implement the experience of the Baltic States at the energy enterprises of Ukraine. This will help reduce greenhouse gas emissions and mitigate climate change, as well as allow for larger diversification of energy routes, reducing dependence on fossil fuels.

Keywords: socially responsible investment, environmental and social management, renewable energy sources, carbon footprint.

Tabl. 1. Bibl.: 14.

Skibska Kateryna O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Socio-Economics and Personnel Management, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteiskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: skibska@dopomoga.org.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5261-5483>

Researcher ID: <https://researchid.co/skibskakateryna>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57972455800>

Sheverdin Oлександр O. – Postgraduate Student, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteiskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: Sheverdin_alex@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4173-9696>

Соціально відповідальне інвестування представляє собою окремий економічний процес, що знаходиться під впливом певного кола факторів та втілюється на основі впровадження певних технологій та принципів реалізації, основною метою якого є отримання максимально соціального та економічного ефекту від упровадження інвестиційних проєктів. Відновлювані джерела енергії є парадигмою технологічних змін початку XXI століття. Енергетичний сектор є головним героєм інновацій, де йде пошук нових можливостей для бізнесу, які є екологічно чистими та мають позитивний вплив на економічне, соціальне та екологічне оточення.

Питаннями соціально відповідальних інвестицій займалися такі вчені, як Каміллері М. А. [1], Бабина О. М. [2], колектив авторів – Цимбалюк Ю. А., Корман І. І., Ролінський О. В. [3], Пріб К. А. [4], Олексів І. Б. та Дрібнюк А. М. [5]. Однак ринок соціально відповідального інвестування є досить новим поняттям на фондовому ринку, що має тенденцію до постійних змін та оновлень, тому й потребує постійних досліджень.

Метою статті є дослідження практики соціально відповідального інвестування в сучасних енергетичних проєктах.

Задоволення потреб сучасного суспільства без шкоди для добробуту майбутніх поколінь є одним із великих викликів, що постають перед людством. Існує багато способів досягнення цієї мети, і чимало з них, маючи найбільший вплив самі по собі, вимагають вкладення доволі великих інвестицій. Згідно з восьмим звітом «Світові інвестиції в енергетику 2023» (WEI 2023) було наголошено, що останні кілька років були періодом надзвичайного розладу в енергетичному секторі. Рішення форуму пропонує можливість оцінити, що сприяє вкладанням інвестицій у майбутню безпеку та сталість енергетичного сектора. Глобальна енергетична криза вражає систему, і вплив зміни клімату та навколишнього середовища стає дедалі помітнішим. Стрибки цін створили потужні економічні стимули збільшити пропозицію та знайти альтернативні чи більш ефективні способи задовольнити попит в енергоносіях. Потрясіння в енергетичній безпеці створили потужні стимули для політиків, щоб зменшити вразливість і залежність, а також – зокрема, для багатьох економік, що розвиваються, – виснаження наявних фінансових ресурсів для вирішення енергетичних проблем своєї країни [6].

Останніми роками відбулися помітні зміни в підході бізнесу до інвестування. Окрім простого пошуку фінансової прибутковості, багато інвесторів зараз також розглядають ширший вплив своїх інвестицій на суспільство та навколишнє середо-

вище. Оперуючи традиційними фінансовими інструментами для отримання прибутку, тематичне відповідальне інвестування спрямовується на вирішення соціальних, екологічних та етичних проблем сучасного світу [7]. Одним із фінансових механізмів, що забезпечує розвиток економіки в поєднанні із соціальною захищеністю населення, є соціально відповідальне інвестування та мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище.

Забезпечення розвитку світової енергетики на засадах соціально відповідального інвестування є пріоритетним питанням, адже має прямий зв'язок зі збалансованим розвитком країни та світу загалом [8].

Для поліпшення інвестиційної привабливості вітчизняного паливно-енергетичного комплексу та проведення якісних реформ в енергетиці необхідна реалізація ряду інвестиційних проєктів, у тому числі за рахунок кредитних коштів, спрямованих на забезпечення надійного й ефективного транспортування електроенергії для постачання вітчизняним споживачам, а також здійснення її експорту, імпорту та транзиту з дотриманням сучасних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та енергоощадження [9].

З кожним роком обсяг соціально відповідальних інвестицій має тенденцію до зростання. Всі суб'єкти соціально відповідального інвестування підпорядковані у своїй діяльності окремим принципам розробки та впровадження особистих інвестиційних проєктів. Деякі з них визначені на світовому рівні ООН у рамках глобальної програми PSI (*Principles for Social Investment*), їх характеристики наведено в табл. 1.

Стале інвестування – це інвестиційний підхід, який враховує фінансові аспекти та економічну віддачу, не випускаючи з уваги такі питання, як екологічний і соціальний вплив, а також етику.

Останніми роками зросло використання критеріїв ЕСУ для соціально відповідальних інвестицій. Термін «ЕСУ» означає три перші літери в таких поняттях:

- ✦ *Екологічний* – посилаючись на екологічний фактор (захист різноманітності, відповідальне поводження з відходами, скорочення викидів тощо).
- ✦ *Соціальний* – стосовно соціального чинника (позитивний вплив на місцеве розташування, патронаж, внутрішня політика різноманітності, повага до прав людини тощо).
- ✦ *Управління*, або фактор управління (прозорість, відповідальне управління, захист від дискримінації, переваги для акціонерів тощо).

Характеристика принципів соціально відповідального інвестування

Назва принципу	Характеристика принципу
Цілеспрямованість	Інвестором для досягнення поставленої мети визначено обмежений набір пріоритетів. Це передбачає передусім обов'язкове розроблення стратегії, місії, мети та критеріїв ефективності соціального інвестування та безпосередньо об'єкта інвестиційних вкладень
Вимірюваність	Відповідальність за заплановані та незаплановані результати фінансування та дотримання концепції прозорості та самооцінки несуть соціальні інвестори. Протягом усього життєвого циклу проєкту необхідно відстежувати прогрес досягнення поставленої мети та результату інвестування, а за необхідності проводити коригування фінансових ресурсів
Поважність	Упровадження проєктів соціального інвестування відповідно до місцевих традицій, менталітету, релігії та пріоритетів окремих груп та особистостей, що передбачає ставлення учасників програми до суспільства, яке її приймає, як до рівноправних партнерів, згідно з їхніми прагненнями, сприйняттям і можливостями
Етичність	Відповідає чинним законам і нормам – як вітчизняним, так і міжнародним, установленим у цій сфері. Підтримка відповідного психологічного клімату при впровадженні інноваційного проєкту, високих стандартів управління, створення механізмів сприяння захисту інформування щодо наявної неетичної поведінки
Соціальність	Сукупність певних рис та особливостей суспільних відносин, соціальних явищ і процесів, дотримання прав людини, стандартів оплати і безпеки праці, невикористання дитячої праці, турбота про здоров'я населення, боротьба з корупцією

Джерело: складено авторами на основі [10; 11].

Наприкінці 20 століття критерії ЕСУ почали використовувати для визначення параметрів, які використовуються для того, щоб вважати інвестицію соціально відповідальною. У 1970-х роках з'явилися перші фонди сталого інвестування, і зараз вони широко визнані, враховуючи зростаючу важливість таких питань, як зміна клімату, різноманітність, збереження природних ресурсів.

Відповідно, компанія, яка хоче вважати себе соціально відповідальною або хоче зробити такий тип інвестицій, повинна брати до уваги аспекти сталого розвитку, які регулюються в Європейській звітності сталого фінансування:

1. Економічні – фінансові дані та дані про прибутковість.
2. Належна практика корпоративного управління.
3. Позитивний вплив на людей, громади та соціальне середовище.
4. Повага та захист навколишнього середовища.

Однією з ключових сфер соціально відповідального інвестування є вплив інвестиційного вибору на навколишнє середовище. Інвестори все частіше шукають можливості підтримати компанії, які надають пріоритет екологічній стійкості та демонструють відданість зменшенню свого вуглецевого сліду, збереженню природних ресурсів і пом'якшенню екологічних ризиків.

Важливість екологічних міркувань в інвестуванні важко переоцінити. Зміна клімату, забруд-

нення, вирубка лісів та інші екологічні проблеми створюють серйозні проблеми для планети та її мешканців. Зі зростанням усвідомлення цих проблем зростає і попит на варіанти інвестування, які сприяють піклуванню про навколишнє середовище.

Одним із найефективніших способів того, як інвестори можуть позитивно вплинути на навколишнє середовище, є спрямування капіталу в компанії, які ведуть діяльність у екологічній практиці. Ці компанії можуть надавати перевагу відновлюваним джерелам енергії, впроваджувати енергоефективні технології та використовувати екологічні виробничі процеси. Інвестуючи в такі компанії, інвестори не лише підтримують їхні зусилля щодо сталого розвитку, але й сприяють переходу до більш екологічної економіки.

Крім того, соціально відповідальні інвестори можуть використовувати свій вплив для заохочення корпоративної та екологічної відповідальності. Взаємодіючи з компаніями через активність акціонерів, інвестори можуть виступати за більшу прозорість, поліпшену екологічну політику та твердіші зобов'язання щодо сталого розвитку. Це залучення може сприяти позитивним змінам у компаніях і галузях, що приведе до більш відповідального ведення бізнесу та кращих екологічних результатів.

Окрім прямих інвестицій в екологічно свідомі компанії, соціально відповідальні інвестори можуть також розглянути можливість інвестування в еко-

логічні фонди або «зелені» облигації. Ці механізми інвестування спеціально націлені на проекти та ініціативи з позитивним впливом на навколишнє середовище, наприклад проекти відновлюваної енергетики, сталий розвиток інфраструктури та заходи щодо її збереження. Інвестуючи в ці фонди, інвестори можуть диверсифікувати свої портфелі, одночасно підтримуючи екологічні справи, які їх хвилюють.

Проєкти з відновлюваних джерел енергії є ключем до сталого майбутнього. У різних країнах цілі сталої енергетики та розвитку, встановлені країнами, будуть досягнуті шляхом упровадження національної стратегії енергозбереження та розробки цілей щодо енергоефективності та відновлюваної енергії. Компанії в усьому світі стратегічно переходять на відновлювані джерела енергії, керуючись не лише екологічними міркуваннями, але й економічною доцільністю.

Проекти відновлюваної енергетики є ключовими також у зменшенні вуглецевого сліду, пом'якшенні кліматичних змін і забезпеченні сталого енергетичного майбутнього. Використання екологічно чистих матеріалів не тільки зменшує вуглецевий слід, але й подовжує термін служби інфраструктури відновлюваної енергетики. Перероблені та стійкі матеріали є невід'ємною частиною сталого розвитку.

Однією з головних цілей багатьох проектів з відновлюваної енергетики є зменшення вуглецевого сліду. Стійкі практики гарантують, що виробники не тільки виробляють чисту енергію, але й мінімізують вплив на навколишнє середовище під час будівництва, експлуатації та виведення з експлуатації.

Споживачі електроенергії почали враховувати позитивний вплив проектів відновлюваної енергетики на суспільство, зробивши акцент на екологічні та соціальні фактори в оцінці свого споживання. Сонячна та вітрова енергія сприяють сталому розвитку та підтримують місцеву економіку в сільських громадах на різних територіях.

Сталі практики є не лише екологічно відповідальними; вони також мають фінансовий сенс. Завдяки оптимізації використання ресурсів, зменшенню відходів і підвищенню енергоефективності проекти відновлюваної енергетики стають більш економічно життєздатними в довгостроковій перспективі.

Сталий розвиток сприяє інноваціям в різних сферах, енергетичний не є винятком. Сталі практики в проектах з відновлюваних джерел енергії стимулюють технологічний прогрес, що веде до більш ефективних і доступних екологічно чистих енергетичних рішень. Ці інновації мають значний

ефект і впливають на інші галузі та розсувають межі можливого.

Технологічний прогрес зменшує витрати на відновлювану енергію та підвищує конкурентоспроможність для накопичування енергії в акумуляторному обладнанні, що сприяє розширенню та зростанню ринку. Для вирішення глобальних кліматичних та екологічних проблем необхідно залучати значні інвестиції у відновлювані джерела енергії. Уряди розвинутих країн і країн, що розвиваються, пропонують фінансування та субсидії корпоративному сектору для сталого розвитку, сприяючи зростанню світового ринку відновлюваної енергії.

Ефективне використання ресурсів є основою сталого розвитку. На прикладі регіону Балтійського моря можна розглянути добре розвинений енергетичний ринок з високим потенціалом для розвитку відновлюваної енергетики. Європейський Союз надав країнам Балтії фінансування для реалізації першої фази проекту з підключення електромереж Естонії, Латвії та Литви до Континентально-європейської мережі (СЕН). Це має надати трьом країнам Балтії доступ до понад 1000 мегават потужностей відновлюваної енергії до 2025 року. Данія та Швеція посідають перші дві позиції, за ними йдуть Фінляндія та Естонія. Литва та Латвія займають останню третину рейтингу на шляху до розвитку відновлюваної енергетики. Ці результати можуть бути дуже корисними для впровадження відновлюваної енергетики в інших країнах та можуть допомогти формувати політику на регіональному рівні та рівні ЄС, розрізнити пріоритети різних країн, коли справа доходить до розподілу фінансування та підтримки для стимулювання розвитку відновлюваної енергетики в регіоні [12].

Проекти з відновлюваної енергетики дедалі більше використовують передові технології для максимізації виробництва енергії за мінімізації споживання ресурсів. Це включає в себе оптимізацію розміщення вітрових турбін для максимального використання вітру або використання розумних мереж для ефективного розподілу сонячної енергії. Передові сонячні батареї, вітрові турбіни та рішення для зберігання енергії не тільки генерують більше енергії, але й роблять це з мінімальним впливом на навколишнє середовище. Розподілені системи зберігання енергії підвищують надійність відновлюваної енергії.

Системи зберігання енергії відіграють ключову роль у стабільності мереж відновлюваної енергії. Сталі практики зосереджені на розробці ефективних та екологічно чистих рішень для зберігання енергії, зменшення відходів і максимального споживання енергії.

Застосування екологічних практик у проєктах з відновлюваної енергетики – це не просто вибір, це відповідальність. Кожен маленький крок, який робиться на шляху до екологічних практик у проєктах з відновлюваної енергії, сприяє більш чистому та стійкому майбутньому.

Задля сприяння енергоефективності та безпеці, а також залучення інвестицій Україна прагне збільшити частку відновлюваних джерел у загальному енергопостачанні. Саме тому Україна запровадила стимулювальний («зелений») тариф для виробників відновлюваної енергії, хоча тарифи варіювали залежно від обладнання (у тому числі передбачені бонуси за використання українського обладнання) та джерела енергії. «Зелений» тариф компенсується державним «гарантованим покупцем» і «Укренерго», оскільки до повноважень «Укренерго» належить збільшення частки відновлюваних джерел енергії в електромережі. Крім того, хоча механізм спецобв'язків, який покладається на компанії, у тому числі на «Енергоатом» та «Укргідроенерго», знизив їхні оптові ціни на електроенергію, надлишки зборів із кінцевих споживачів були використані для часткового покриття витрат гарантованого покупця при компенсації «зеленого» тарифу [13].

Економічні труднощі, що виникли в Україні у зв'язку з початком повномасштабної війни з росією, не оминули ринок електроенергії, зокрема виробників альтернативних джерел енергії. З початком війни темпи встановлення сонячних електростанцій, що працюють за «зеленим» тарифом, зменшились в десятки разів. Загальні умови впевненості в окупності «зелених» бізнес-проєктів змінилися глобально – постачальники тимчасово припинили здійснювати оплату домогосподарствам за надану альтернативними джерелами електроенергію, тож незрозумілі умови, як в довгу, до 2030 року держава буде виконувати свої зобов'язання з викупу електрики [14].

Неможливо недооцінити екологічний вплив соціально відповідального інвестування. Спрямовуючи капітал у компанії та проєкти, які надають пріоритет екологічній стійкості, інвестори можуть відігравати значну роль у вирішенні нагальних екологічних проблем і стимулюванні позитивних змін. Завдяки обґрунтованим інвестиційним рішенням, активності акціонерів і підтримці екологічних ініціатив інвестори можуть використовувати свої фінансові ресурси для створення більш стійкого та справедливого майбутнього для прийдешніх поколінь.

ВИСНОВКИ

Вплив соціально відповідального інвестування на навколишнє середовище виходить за межі ін-

дивідуальних інвестиційних рішень. Енергетичний сектор є прикладом зростаючої важливості сталого інвестування. Це сектор, який несе величезну відповідальність за захист навколишнього середовища, а також за задоволення основних потреб суспільства. Ці умови роблять компанії з виробництва та розподілу енергії важливими гравцями в соціально відповідальних інвестиціях з кількох причин:

- ✦ вони є одержувачами інвестицій для розвитку проєктів чистої енергії, трансформації своїх бізнес-моделей, зменшення залежності від викопного палива тощо;
- ✦ вони реалізують проєкти, пов'язані з відновлюваною енергією, енергоефективністю або заходами щодо зменшення забруднення повітря та води;
- ✦ ці компанії перебувають у процесі трансформації та керуються екологічними нормами і політикою для більш сталого майбутнього.

Соціально відповідальне інвестування стане дуже актуальним найближчими роками, особливо в галузі енергетики. Це допоможе зменшити викиди парникових газів і пом'якшити зміну клімату, але також дозволить більше диверсифікувати енергетичні маршрути, зменшивши залежність від викопного палива. Все це, відповідно, вплине на поліпшення якості життя людей.

Подальші дослідження можуть бути проведені за даною проблематикою в розрізі вдосконалення наявного механізму залучення соціально відповідальних інвестицій в енергетичний сектор, зокрема в Україні. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Camilleri M. A. Socially Responsible and Sustainable Investing. In: *Corporate Sustainability, Social Responsibility and Environmental Management*. Springer, Cham., 2017. P. 61–77.
DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-46849-5_4
2. Бабина О. М. Сутність інноваційно-інвестиційної діяльності у контексті розвитку альтернативних джерел енергії. *Ефективна економіка*. 2021. № 11.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.105>
3. Цимбалюк Ю. А., Корман І. І., Ролінський О. В. Стан іноземного інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-25>
4. Приб К. А. Інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії. *Наукові записки НАУКМА. Серія «Економічні науки»*. 2021. Т. 6. Вип. 1. С. 111–116.
DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2021.6.1.111-116>
5. Олексів І. Б., Дрібнюк А. М. Аналіз сучасних інструментів інвестування у відновлювальну енер-

- гетику України. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2023. № 2. С. 315–325.
DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.315>
6. World Energy Investment 2023. IEA. URL: <https://iea.blob.core.windows.net/assets/8834d3af-af60-4df0-9643-72e2684f7221/WorldEnergyInvestment2023.pdf>
 7. Музиченко О. В. Сучасні світові тренди тематичного відповідального інвестування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 20. С. 16–22. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2015/5.pdf
 8. Шуляк І. П., Войтко С. В. Забезпечення розвитку світової енергетики на засадах соціально відповідального інвестування. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. Вип. 14. С. 1–7.
 9. Буюк А. Є. Управління інвестиціями в енергетичну галузь. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2018. Vol. 1. No. 6. P. 21–26. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5930
 10. What are the Principles for Responsible Investment? URL: <https://www.unpri.org/about-us/what-are-the-principles-for-responsible-investment>
 11. Іванова Т. В. Механізм соціально-відповідального інвестування на підприємствах. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 19. С. 160–163.
DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.231976>
 12. Strielkowski W., Tarkhanova E., Baburina N., Streimikis J. Corporate social responsibility and the renewable energy development in the Baltic States. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. Iss. 17. Art. 9860.
DOI: <https://doi.org/10.3390/su13179860>
 13. Належні перевірки у практиці відповідального ведення бізнесу в енергетичному секторі України. ОЕСР, 2021. URL: <https://mneguidelines.oecd.org/rbc-due-diligence-practices-in-ukraine-energy-sector-ukr.pdf>
 14. Зелений тариф 2023: Як працює в умовах війни бізнес на сонці. URL: <https://solarsystem.com.ua/zelenyi-tarif-2023/>

REFERENCES

- Babyna, O. M. "Sutnist innovatsiino-investytsiinoi diialnosti u konteksti rozvytku alternatyvnykh dzherel enerhii" [The Essence of Innovation and Investment Activity in the Context of the Development of Alternative Energy Sources]. *Efektivna ekonomika*, no. 11 (2021).
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.105>
- Buiak, A. Ye. "Upravlinnia investytsiiami v enerhetychnu haluz" [Management of Investments in the Energy Sector]. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*, vol. 1, no. 6 (2018): 21-26.
DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5930
- Camilleri, M. A. "Socially Responsible and Sustainable Investing". In *Corporate Sustainability, Social Responsibility and Environmental Management*, 61-77. Springer, Cham., 2017.
DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-46849-5_4
- Ivanova, T. V. "Mekhanizm sotsialno-vidpovidalnoho investuvannia na pidpriemstvakh" [Mechanism of Socially Responsible Investment at the Enterprises]. *Ekonomichniy visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*, no. 19 (2021): 160-163.
DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.231976>
- Muzychenko, O. V. "Suchasni svitovi trendy tematychnoho vidpovidalnoho investuvannia" [The Modern Trends of Thematic Responsible Investment]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 20 (2015): 16-22. http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2015/5.pdf
- "Nalezni perevirky u praktytsi vidpovidalnoho vedenia biznesu v enerhetychnomu sektori Ukrainy" [Due Diligence in the Practice of Responsible Business Conduct in the Energy Sector of Ukraine]. OЕСР, 2021. <https://mneguidelines.oecd.org/rbc-due-diligence-practices-in-ukraine-energy-sector-ukr.pdf>
- Oleksiv, I. B., and Dribniuk, A. M. "Analiz suchasnykh instrumentiv investuvannia u vidnovliuvalnu enerhetyku Ukrainy" [Analysis of Modern Tools of Investment in Renewable Energy of Ukraine]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlenia i problemy rozvytku*, no. 2 (2023): 315-325.
DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.315>
- Prib, K. A. "Investuvannia v rozvytok vidnovliuvanykh dzherel enerhii" [Investing in the Development of Renewable Energy Sources]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 6, no. 1 (2021): 111-116.
DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2021.6.1.111-116>
- Shuliak, I. P., and Voitko, S. V. "Zabezpechennia rozvytku svitovoi enerhetyky na zasadakh sotsialno vidpovidalnoho investuvannia" [Ensuring the World Energy Development on Socially Responsible Investment]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 14 (2020): 1-7.
- Strielkowski, W. et al. "Corporate social responsibility and the renewable energy development in the Baltic States". *Sustainability*, art. 9860, vol. 13, no. 17 (2021).
DOI: <https://doi.org/10.3390/su13179860>
- Tsybaliuk, Yu. A., Korman, I. I., and Rolinskyi, O. V. "Stan inozemnoho investuvannia v Ukraini" [State of Foreign Investment in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 31 (2021).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-25>
- "What are the Principles for Responsible Investment?" <https://www.unpri.org/about-us/what-are-the-principles-for-responsible-investment>
- "World Energy Investment 2023". IEA. <https://iea.blob.core.windows.net/assets/8834d3af-af60-4df0-9643-72e2684f7221/WorldEnergyInvestment2023.pdf>
- "Zelenyi taryf 2023: Yak pratsiuie v umovakh viiny biznes na sentsi" [Green Tariff 2023: How Business in the Sun Works in Conditions of War]. <https://solarsystem.com.ua/zelenyi-tarif-2023/>